

توجه روشمند به مضامین قرآنی؛ راه دستیابی به ظرفیت‌های قرآن کریم

توجه روشمند به قرآن و همچنین روایات مأثوره، ضمن آشکار کردن ظرفیت‌های معنایی و مضمونی قرآن و روایات، عمق و ژرفنای ذهنی و روحی انسان را به شدت افزایش می‌دهد و توان مسئله‌یابی و حل آن را در پژوهشگر وارد سطحی دیگر می‌کند.

توجه روشمند به قرآن و همچنین روایات مأثوره، ضمن آشکار کردن ظرفیت‌های معنایی و مضمونی قرآن و روایات، عمق و ژرفنای ذهنی و روحی انسان را به شدت افزایش می‌دهد و توان مسئله‌یابی و حل آن را در پژوهشگر وارد سطحی دیگر می‌کند.

رضا محمدزاده، رئیس دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه امام صادق(ع)، در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، در خصوص مطالعات و پژوهش‌های قرآنی گفت: بی‌شک ما به هر میزان که راجع به قرآن کار کنیم و به هر میزان در قرآن تحقیق کنیم، باز هم کم است و اگر واقعاً قرآن را اقیانوس و دریایی می‌دانیم که عمق آن پایان ندارد، لازمه چنین تصویری این است که ما اگر روزانه همه لحظه‌های عمرمان را هم بگذاریم و تلاش کنیم، بدانیم که باز جای کار فراوانی وجود دارد.

محمدزاده با اشاره به این که شواهد، حکایت از چنین اهتمام و توجهی نمی‌کند، عنوان کرد: آمارهایی که از مطالعات و پژوهش‌های قرآنی ارائه می‌شود، باید این را به ما نشان دهد که هم به لحاظ کمیت و هم به لحاظ کیفیت، نسبت به گذشته پیشرفت داشته‌ایم؛ یعنی برای مثال، اگر دیروز خودمان را با امروز مقایسه کنیم، آمارها نشان دهد که کار امروز ما در عرصه مطالعات و پژوهش‌های قرآنی نسبت به کار دیروز ما کاملاً متفاوت و دارای رشد قابل توجهی است و من با آن میزانی از اطلاعات که دارم، خیلی مطمئن نیستم که بتوانیم رسیدن به چنین نتیجه‌ای را اعلام کنیم.

وی افزود: در عین حالی که آمارها و ارقام در مجموعه پژوهش‌های قرآنی، در محورهای مختلفی که در سطح دانشگاهی و حوزوی صورت گرفته، از تحول کمی قابل توجهی نسبت به دهه‌های گذشته خبر می‌دهد، اما به لحاظ کیفی چندان نمی‌توانیم از رشد سخن بگوییم. البته به لحاظ کیفی همیشه و نه فقط در مورد قرآن، بلکه در عرصه‌های مختلف مطالعات مربوط به انسان، این گونه است که تحولات کیفی بعد از تحولات کمی از راه می‌رسد؛ یعنی ممکن است کمیت‌ها و اعداد و ارقام تفاوتی اساسی پیدا کند، ولی تحولات کیفی معمولاً هم دیرتر صورت می‌گیرد و هم از لحاظ ابعاد، بسیار محدودتر اتفاق می‌افتد.

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق(ع) اضافه کرد: البته به هر حال جای شکر آن باقی است که ما در نظام مقدس جمهوری اسلامی به سر می‌بریم و بحمدالله بعد از انقلاب اقبال افراد و دانشگاه‌ها و نهادهای علمی و پژوهشی نسبت به مباحث دینی و اعتقادی از جمله قرآن کریم افزایش یافته و همچنین در این فضا و در چارچوب این نظام، گرایش‌ها تغییر پیدا کرده و فعالیت‌های خیلی خوبی صورت گرفته است، اما آنچه باید به آن توجه داشت، این است که مجموعه این فعالیت‌ها، از جهاتی هنوز نیازمند به تداوم است و حتی در بعضی محورها باید رشد و توسعه بیشتری نیز پیدا کند.

وی تحقق این امر را در گرو این دانست که هر پژوهشگر دانشگاهی و حوزوی، در عرصه‌های مختلف علمی، به مقتضای کار خود اهتمام به توضیح و تبیین معارف قرآنی داشته باشد و ادامه داد: بزرگان ما همواره در روش و منش خود به قرآن تمسک جسته‌اند و یکی از مهم‌ترین منابعی که افتخار می‌کرده‌اند که درباره آن کار علمی کنند، همین مضامین آیات و روایات است و ما باید چنین الگوهایی را مورد توجه قرار دهیم.

رئیس دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه امام صادق(ع) با اشاره به این که هر مطالعه علمی برای رسیدن به نتایج درست باید قرآن را پیش روی خود داشته باشد، اظهار کرد: قرآن در هر مطالعه علمی که عقل و تعقل و ظرفیت‌های معرفتی انسانی می‌خواهد در آن به نتیجه درست برسد، حتماً باید ضمیمه باشد و نباید از قرآن فاصله بگیریم.

وی افزود: توجه به قرآن نباید فقط محدود به حوزه علوم دینی یا علوم انسانی باشد و قرآن باید فراتر از این زمینه‌ها مورد توجه قرار گیرد. شما ملاحظه می‌فرمایید که گاهی اوقات ائمه(ع) مباحثی را در حوزه علوم تجربی و طبیعی مطرح می‌کنند و وقتی که می‌خواهند مبانی آن معرفت‌ها را توضیح دهند، علاوه بر تجربه، به مضامین آیات نیز اشاره می‌کنند و شما امروزه ملاحظه می‌کنید که افرادی، حتی خارج از کشور ما، با استفاده از استنباط‌های قرآنی، در مجاری علوم طبیعی و تجربی، به اختراعات و اکتشافات خود دست یافته‌اند؛ بنابراین آیات الهی و قرآن از چنین ظرفیتی برخوردار است و من شخصاً بر این اعتقادم که ما به قرآن آن گونه که شایسته بوده است، توجه نکرده و به تعبیر به کار رفته در روایات، قرآن را وسط نگذاشته‌ایم و ملاک قرار نداده‌ایم.

محمدزاده توجه روشمند به مضامین قرآنی را راه دستیابی به ظرفیت‌های قرآن دانست و گفت: پژوهشگران باید به موازین روش

شناختی‌ای که بشر امروز در متدولوژی و تفکر نقدی به آن رسیده، توجه کند و به صورتی روشمند آیات و مضامین و معارف قرآن را مورد توجه قرار دهد. چنین توجه روشمندی به قرآن و همچنین روایات مأثوره، ضمن آشکار کردن ظرفیتهای معنایی و مضمونی قرآن و روایات، عمق و ژرفناهای ذهنی و روحی انسان را به شدت افزایش می‌دهد و توان مسئله‌یابی و حل مسئله را در پژوهشگر وارد سطحی دیگر می‌کند.